

TORVDRIFT I TROMSØ AMT

AV HERREDSAGRONOM KARL KULSLAND.

Brændtorv.

SOM overalt ellers i Nordland spiller brændtorven ogsaa her en betydelig rolle i befolkningens økonomi — i de skogrikere indlandsbygder mindre, langs kysten og paa øerne, hvor skogen er mere sparsom — mere.

Paa de sistnævnte steder har man derimot til gjengjæld de bedste brændtorvmyrer, og paa enkelte skogfattige øer brukes hovedsakelig bare torv til brændsel.

Stikkemetoden er almindelig anvendt.

Torvonnen begynder gjerne straks efter vaaronnen og saa tidlig som mulig. Man spader gjerne ovenav det øverste optinede mosetorv en fjorten dages tid i forveien, for at tælen kan »gaa« saameget fortere ut av myren og ikke sinke torvstikningen.

Hvor der findes tørre lyngmoer eller flate berg i nærheten av myren, benyttes gjerne disse til tørkeplads. Torven kjøres da som regel bort nede paa den avtorvede dambund.

Hvis derimot slike tørkepladse ikke findes, maa man gi myren en passelig avgrøftning, saa den kan brukes til tørkeplads.

I de senere aar har man mer og mer forlatt den gamle metode at stikke torven i torvgraven. Man stikker den nu heller ute paa tørkepladsen. Metoden, som vistnok nu er kjendt av mange ogsaa utenfor distriktet, bestaar i, at myren stikkes op i passelig store firekantede stykker, s. k. »lomp«, saa store, at de ute paa tørkepladsen kan skjæres op til 4 à 5 stykker torv.

Metoden har flere fordeler fremfor stikning i torvgraven. Hele arbeidet, saavel stikning som kjøring, gaar raskere. Lassingens foregaar ikke med henderne men med grep eller høigaffel, og da almindelig gjødselkjærre benyttes, kan læssene tømmes av, mens den i torvgraven stukne torv naturligvis maa lægges forsiktig av med henderne.

Arbeidsfordelingen for et arbeidslag er gjerne følgende: Til stikning av »lomp« 1 à 3 mand, til kjøring 1 à 2 heste, kjørt av smaa-gutter, til utskjæring av torven ute paa tørkepladsen 1 gut eller jente.

Lompstikningen i torvgraven foregaar gjerne i 2 m. brede teiger eller bænker, idet man med stikspade stikker nedad og brækker ut »lompen« nedentil over hele bænkens bredde og saa langt, man behøver. 1 mand kaster efterhvert »lompen« op paa myrkanten med en høigaffel. Utskjæringen ute paa tørkepladsen foregaar ved hjelp av dansk torvspade eller tynd, bred stikspade med kort skaft.

Ute paa tørkepladsen lægges læssene saa langt fra hinanden, at torvlompen, før den skjæres op til torv, kan flyttes jevnt utover. Dette gjøres med en grep eller høigaffel og man passer herunder paa at »lompens« lægning blir perpendikulær. For at torven skal kunne faa

passelig tørkerum, maa »lompen« utflyttes med omtrent saa store mellemrum til hver side, som den selv er stor.

Torven stikkes eller skjæres naturligvis efter lagningretningen og under skjæringen sørger man for, at der blir størst mulig aapning mellem hver torv. Dette opnaas ved at vri litt paa spaden. Skjæringen foregaar i retning nedad, og torven av hver »lomp« bør helst hænge sammen i den ene kant for ikke at falde ned.

Torven bør bli mest mulig staaende.

Naar den derpaa har staat saadan i en ukes tid, kan den i godt tørkeveir være saapas tør, at den kan »reises om«.

Dette kan gaa for sig paa to maater. Enten sættes 2 og 2 torvstykker mot hinanden som et hustak, eller torven stilles siksakformig mot hinanden i lange paraletløpende rækker.

Naar torven efter ca. 1 maanedes forløp er passelig tør blir den saattet eller kuvet. Hvis torven skal bringes i tørkehus — torvsjaaer — eller den skal kjøres tilgaards før slaatten, blir den gjerne opsat i ganske smaa saater paa ca. 50 à 100 stkr. torv. Skal hjemkjøringen derimot først foregaa om høsten eller vinteren, gjøres saaterne meget større.

Det er ogsaa gjerne, hvor torven er rigtig sort og fast, at de smaa saater benyttes. Er torven av en mere tarvelig beskaffenhet og altsaa taaler nedbøren mindre, lægges den op i større saater eller kuver — enkelte steder ogsaa store stakker.

Torvstrø.

BRUKEN av torvstrø i fjøs og stald begynner nu at bli mere almindelig her i amtet — særlig i den sydlige del.

Jeg har reist endel i flere distrikter paa østlandet og det forekommer mig, at nordlændingen staar fuldt paa høide med østlandsbonden i anvendelse av torvstrø og derav følgende bra gjødselbehandling. Dette har vist ogsaa sin grund i, at torvstrømyr er næsten enhver nordlandsbondes eie, mens disse myrer ikke forekommer paa hver eiendom paa østlandet.

Harvetoden brukes her av endel, men den er sen, kostbar og ikke ganske heldig. De fleste tilvirker nu sit strø i form av torv eller »lomp«.

Det sidste er rigtignok uheldig, da »lompen« tørker altfor sent.

Som følge av, at torvstrømyrene er saa almindelig, tilvirker hver mand sit torvstrø selv; torvstrøsamling er der derfor bare paa faa steder bruk for.

Smaabrukeren med sine 2 kjøer lærer nu ogsaa at bruke torvstrø, og har han endnu ikke faat sig nogen torvstrørivemaskine, saa gir han ikke tapt for det, men han banker torven istykker med en — klubbe.

Der kan nok endnu være meget at rette paa i torvstrøbruket her, men retningen er riktig og farten bra.